

Пирог Г. В., Жаркова М.А. Психологічні особливості молодих українських виборців. Сучасна педагогіка та психологія: методологія, теорія і практика : збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 4–5 грудня 2020 р.). Київ: ТНУ імені В. І. Вернадського, 2020. С. 174-178.

Пирог Г. В.

*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри соціальної та практичної психології
Житомирського державного університету імені Івана Франка*

Жаркова М. А.

*магістрантка кафедри соціальної та практичної психології
Житомирського державного університету імені Івана Франка*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОЛОДИХ УКРАЇНСЬКИХ ВИБОРЦІВ

За час, який проходить від виборів до виборів, відбуваються як соціально-політичні зміни, так і зміни електорату. У політичний процес включається нове покоління виборців, яке сприймає політиків через призму своїх соціально-психологічних особливостей, зокрема, ідентичності та архетипічних уявлень [3; 4]. Для кращого розуміння політичних вподобань молодих виборців було проведено дослідження з метою створити їх загальний особистісний профіль, який містить у собі типологічні властивості, характеристики ідентичності та архетипічні уявлення. Для досягнення мети були використані емпіричні методи: особистісний опитувальник «БАД» (Є.Афонін, Л.Бурлачук, О.Донченко); методика на визначення типу етнічної ідентичності (Г.Солдатова, С.Рижова), методика «Індикатор архетипів» (К.Пірсон, Х.Марр).

Діагностування типологічних властивостей людини та її ідентичності за методикою «БАД» (Є.Афонін, Л.Бурлачук, О.Донченко) показало, що найбільш вираженою характеристикою ідентичності опитаної молоді є інтернальність, тобто шкала локус-контролю у її внутрішньому спрямуванні, яка є сталою ознакою у 56% опитаних (рис. 1). Інтеренальності притаманне приписувати відповідальність за результати своєї діяльності внутрішнім (індивідуально-особистісним) силам [2].

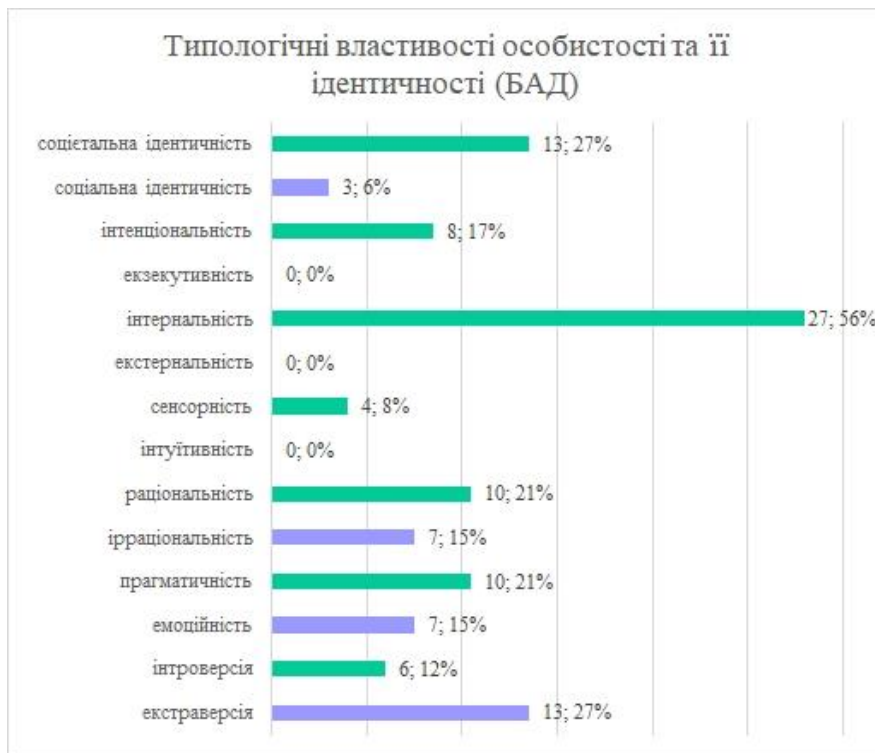

Рис. 1. Типологічні властивості та ідентичність молоді (за опитувальником «БАД»)

Ще однією цікавою особливістю сучасної молоді можемо відзначити схильність до модусу соціетальної ідентичності – різновиду ідентичності, що притаманний представникам постмодерного суспільства і який характеризує їх під кутом зору ототожнення із самим собою в контексті безперервності власної зміни (як противага соціальної ідентичності). Для цього модусу характерне переважання інтроверсії, прагматичності, раціональності, сенсорності, інтернальності, інтенціональності, що і було отримано під час дослідження.

Визначення типів етнічної ідентичності за методикою Г.Солдатової, С.Рижової показало, що найбільш вираженими є позитивна етнічна ідентичність – у 92% опитаних цей тип має високий або підвищений показник, та етноіндиферентність – у 65% опитаних має високий або підвищений показник (рис. 2). Позитивна етнічна ідентичність, або «норма», є характерною для поліетнічного суспільства, до якого можна віднести й українське. Переважання цього типу ідентичності дозволяє налагоджувати прості та ефективні взаємини без остраху як з представниками інших етноспільнот, так і зі своєю власною спільнотою [5].

Природним на цьому фоні виглядає наявність етнічної індиферентності, тобто розмивання меж та особистої невизначеності щодо приналежності до тієї чи іншої етногрупи. Можливість знайомитися та вивчати усі культури, можливість користуватися їх надбаннями, – все це породжує покоління, що спирається у своїх діях на більш широкий світовий досвід. З точки зору розвитку суспільства ця ситуація видається позитивною та сприятливою.

**Рис. 2. Типи етнічної ідентичності молоді
(за методикою С. Рижової та Г. Солдатової)**

Серед архетипів, що визначались за методикою «Індикатор архетипів» (К.Пірсон, Х.Марр), для досліджуваних молодих людей найбільш характерними виявилися два – Мудрець (у 56% опитаних він є переважаючим) та Правитель (переважає у 50%). Як показало дослідження, у однієї людини може переважати не один архетип, а два або кілька (рис. 3).

Для архетипу Мудреця характерне прагнення до пошуку істини та застосування набутих знань, а також постійна саморефлексія – від розуміння власних дій до усвідомлення себе часткою великого замислу. Мудреці володіють даром заспокоїти: під їх керівництвом події просуваються вперед розумними способами. Мудрець вірить у здатність людства вчитися і розвиватися, що дозволяє робити світ кращим. При цьому сам Мудрець може бути холодним, байдужим суддею, раціональним, безсердечним, таким, що занадто прискіпливо оцінює інших [1].

**Рис. 3. Характерні для молоді архетипи
(за методикою К. Пірсона та Х. Марра)**

В контексті даного профілю можна говорити про схильність сучасної молоді до вдумливого ставлення до оточуючого середовища. Теперішнє юнацтво не сліпо вірить, а шукає доказів. І тут криється небезпека – конфлікт ідеалістичних прагнень та неідеального світу. Стикаючись з реальністю, молоді люди дуже швидко набувають дещо цинічного світосприйняття та вкрай неохоче йдуть на зміну свого способу мислення відносно тих чи інших речей. Тут важливого та впливового значення набуває оточення людини – молодість, на щастя, достатньо добре піддається якісним змінам, тому при певних зусиллях цинізм можливо замінити на іронію, що значно полегшує ставлення до життя.

Архетип Правителя характеризується прагненням до порядку та контролю, ціллю життя його легко може стати і створення міцної благополучної родини, і розбудова впливової компанії або держави. Часто архетип Правителя порівнюють з моделлю ідеальної поведінки. І тут криється подібна до попереднього архетипу небезпека – невідповідність очікувань та реальності.

В контексті загального профілю молодого виборця поєднання архетипів Мудрець-Правитель уявляється сприятливим, адже описує сучасну молодь як ініціативну, вдумливу та свідому свого вибору спільноту.

Отже, сучасний молодий виборець характеризується вдумливістю, прагненням до осмислення ситуації, частковим відстороненням від

національного спрямування (етнічна самосвідомість при цьому ще не втрачена) та усвідомленням відповідальності за свої дії та їх наслідки. При цьому сучасна молодь більше схильна до індивідуалізму, тому найбільш ефективними наразі можна вважати індивідуально спрямовані впливи.

Список використаних джерел:

1. Blackford S. The Pearson-Marr Archetype Indicator and psychological type. *Journal of Psychological Type*, Volume 70, August 2010. P. 87-94.
2. Афонін Е. А. Людська ідентичність та особливості її впливу на політику й державне управління. *Концептуальні засади взаємодії політики й управління*. Київ : НАДУ, 2010. С. 265-289.
3. Пирог Г. В., Сардаковський Я. А. Особливості національної ідентичності молодих українців і поляків. *Наукове пізнання: методологія та технологія*. 2019. № 3 (44). С. 34-39.
4. Пирог Г. В., Соболева Є. С. Психологічні особливості зв'язку образу політиків з Я-концепцією особистості. *Психологія в контексті сучасних досліджень проблем розвитку особистості*. Запоріжжя, 2019. С. 75-78.
5. Солдатова Г. У. Практическая психология толерантности или как сделать так, чтобы зазвучали лучшие струны человеческой души. *Век толерантности*. 2003. № 6. С. 60-79.